

Oberoende Elhandlare – för en fungerande elmarknad

Strategidokument och Prioriterade frågor 2017 - 2018

*Medlemsdiskussion på årsmötet den 6 april 2017 och
beslutade på styrelsemötet den 12 juni 2017*

Innehåll

Förord.....	3
Föreningens övergripande målsättningar.....	4
Våra viktigaste frågor under det kommande året -marknadsdesign.....	4
Slutkundsmarknad	5
Efterfrågefleksibilitet.....	9
Grossistmarknad.....	11
Stödsystem (Marknadsbaserade stödsystem).....	15
Mikroproduktion och kundernas val av el.....	17

Förord

Oberoende Elhandlare är en branschförening för aktiva elhandelsföretag som är fristående från elmarknadens dominerande oligopolföretag. Verksamheten syftar till att värna om den fria elmarknaden och skapa bättre förutsättningar för konkurrens, såväl på nationell som på nordisk nivå. Branschföreningen Oberoende Elhandlare tog sin nuvarande organisatoriska form år 2001.

Oberoende Elhandlares arbetsmetod är dels att, via opinionsbildning och politisk påverkan, synliggöra brister i regelverk och myndighetstillsyn samt presentera nya lösningar på elmarknadens problem. Föreningen deltar även aktivt i hearingar, utredningar, referensgrupper, marknadsråd m.m. som drivs i regi av EU, CEER, NordREG, Energimarknadsinspektionen, Näringsdepartementet, Svenska Kraftnät m.fl. aktörer.

Oberoende Elhandlare är även en av initiativtagarna till bildandet av EER, European Energy Retailers. Ett nätverk av elhandelsföreningar i Tyskland, Italien och Spanien som bildats 2017.

Oberoende Elhandlare ska vara en positiv kraft i en marknad som ständigt behöver utvecklas för att stärka kundens ställning och skapa en ännu mer konkurrensutsatt elmarknad. Oberoende Elhandlare har resursstarka meningsmotståndare men ännu starkare argument. En lika naturlig som viktig strategi är därför att agera i samverkan med andra företagsorganisationer och olika intressegrupperingar, exempelvis inom konsument- och miljörörelser.

Det här strategidokumentet sammanfattar Oberoende Elhandlares syn på den svenska och den nordiska elmarknaden och anger ett antal konkreta förslag till åtgärder i Sverige, i Norden och även på EU-nivå. Dokumentet revideras årligen och utgör utgångspunkten för Oberoende Elhandlares prioriteringar. På www.oberoendeelhandlare.se finns aktuella remissvar, pressmeddelanden och information om våra medlemmar.

Stockholm juni 2017

Johan Öhnell, ordförande (johan.ohnell@oberoendeelhandlare.se)

1. Föreningens övergripande målsättningar

Oberoende Elhandlare ska skapa förutsättningar för verklig konkurrens på elmarknaden genom att verka för:

- En elmarknad med en effektiv konkurrens baserad på en gemensam nordisk slutkundsmarknad och med en fungerande finansiell elmarknad med god likviditet på alla kontrakt som behövs för en effektiv riskhantering.
- Konkurrensneutrala villkor för alla aktörer oberoende av om man är producent, elhandlare eller slutkund.
- En elhandlarcentrisk modell som gör det enkelt för kunden att vara aktiv
- Kundens möjligheter att välja el med hänsyn till vilken klimatpåverkan deras val medför och att producera egen el.

2. Våra viktigaste frågor under det kommande året

Inom ramen för OE:s övergripande mål och prioriterade frågor är de följande frågorna de mest angelägna under det kommande året. Vår grundläggande syn är att vi har en väl fungerande slutkundsmarknad i Sverige respektive grossistmarknad i Norden. Men att det finns viktiga åtgärder skapa konkurrensneutralitet och öka antalet aktiva kunder.

Slutkundsmarknad

- Införandet av elhandlarcentrisk modell - flyttprocessen som steg 1, då ersätts anvisningsavtal med aktiva kundval
- Detaljreglering av elhandeln ska undvikas
- Hubbfunktionalitet för nät – elhandelns funktionalitet ska ligga lokalt och vara konkurrensutsatt
- Kreditvillkor och säkerheter mellan elhandel och elnät ska utformas utan att nya konkurrenshinder skapas och skötas av SvK enligt transparent regelverk
- Finansiering av hubb ska ske av elnäten, som har vinsterna av hubben
- Energiskatt hos elhandlaren

Efterfrågefleksibilitet

- Standardiserade timbaserade nätavgifter
- Timvis mätning och avräkning
- Full separation av elnät och elhandel – även namnseparation
- Aggregatorer – vad är fördelarna med aggregatorer och behövs de på den nordiska elmarknaden?

Grossistmarknad

- Konkurrensneutrala avgifter på Ei, SvK och Nord Pool Spot
- Energy only, nordisk elmarknad med systempris är utmärkt marknadsdesign – ingen kapacitetsmarknad behövs

3. Slutkundsmarknad

Elhandlarcentrisk modell-Flyttprocessen som steg 1

Anvisningsavtal ersätts med aktiva kundval. OE stödjer helt NordREG:s beslut att övergå till en kundcentrisk modell (elhandlarcentrisk) i Norden som en del i att göra det enklare för kunderna och möjliggöra en effektivisering för nätbolagen. Modellen harmonierar med EUs långsiktiga inriktning.

OE anser att den nordiska slutkundsmarknaden bör drivas som en tvåstegsmodell, där det första steget är att införa en ny flyttprocess där kunden har kontakt med elhandlaren så fort som möjligt och utan hubb.

Vi förordar att man väljer en lösning, där nätbolagen ses som underleverantörer till elhandelsbolagen. Det innebär att elnäten sänder en faktura till respektive elhandlare och att ett faktureringsunderlag per anläggning överförs till elhandlaren för att möjliggöra att elhandlaren samfakturerar kunden.

En kundcentrisk modell innebär att elkunderna måste göra aktiva val av elleverantörer, vilket medför att de för kunderna dyra anvisningsavtalen kommer att försvinna.

Flyttprocessen som steg 1.

Oberoende Elhandlare (OE) vill på nytt aktualisera frågan om att genomföra förändringen av flyttprocessen eftersom arbetet med att ta fram en hubb kommer att dra ut på tiden så mycket att det inte längre är rimligt att införandet av en reformerad flyttprocess ska behöva skjuts upp flera år till tidigast år 2021. Dagens flyttprocess har sedan avregleringen fått kritik för att den medför högre priser för passiva konsumenterna och för att den innebär stora konkurrensfördelar för vertikalt integrerade företag. Med det nu aktuella tidsperspektivet är Ei:s och Swecos rapporter, med slutsatsen att reformen av flyttprocessen bör anstå till hubben är på plats, knappast relevanta.

En ny flyttprocess kommer kraftigt förenkla för kunder som flyttar. Dagens flyttprocess där kunden anmäler sin flytt till nätägaren innebär att över 360 000 kunder varje år förs över till anvisningsavtal där elpriserna enligt Ei:s rapporter är 25 öre/kWh högre än för kunder som väljer elavtal. Problemet har uppmärksammats under många år och Oberoende Elhandlare anser det av stor vikt att Ei nu väljer att gå vidare och genomför denna förenkling för kunderna. En förenkling som reducerar kostnaden med 325 mkr per år för kunder som flyttar och gör att elmarknaden utifrån kundernas perspektiv kommer fungera som andra tjänsteleverantörer som telefoni och bredband.

En positiv sidoeffekt av reformen, som kommer tillföra 360 000 aktiva kunder varje år, är att den kommer vara en viktig del i arbetet att skapa den elmarknad som ska bestå av aktiva kunder, som använder smarta hem lösningar och har en ökad efterfrågeelasticitet. Dagens flyttprocess som skapar passiva elkunder hör till den gamla elmarknaden. Reformen skulle även visa på att Sverige är villiga till att ta täten i att sätta kunden i centrum på en utvecklad elmarknad och förbättra konkurrensen när elhandlare med eller utan koppling till elnät kan konkurrera på lika villkor.

Oberoende Elhandlares skäl varför en ändrad flyttprocess bör införas snarast möjligt är följande:

- Vinsterna med reformen för elkunderna beräknar vi till 325 mkr/år enbart utifrån de direkta lägre elpriser som kunderna kommer få.
- Kostnaderna för reformen d.v.s. de systemändringar som elhandlare och elnätsägare behöver göra är tämligen begränsade.
- Dagens EDIEL system kommer fungera väl för en förändrad flyttprocess och kommer genom att vi bygger vidare på dagens informationshanteringsmodell kunna genomföras snabbt, samt till låg risk och låg kostnad.
- En ny flyttprocess är även ett första steg i övergången till en elhandlarcentrisk modell och kommer enligt vår bedömning att öka kundernas efterfrågan på att gå vidare med övriga delar för att uppnå en faktura och en huvudsaklig kontakt för kunderna. Det blir också en första konkret kundnytta med det arbete som bedrivits de senaste åren intensivt av Ei och elbranschen.
- Att invänta en hubb och därmed ett större steg i övergången till elhandlarcentrisk modell som Sweco föreslagit kommer enligt vår bedömning göra att vi förskjuter en ny flyttprocess med 4-5 år framåt i tiden. Sverige saknar idag beslut om hur regelverken för en hubb ska utformas, vilket gör att en svensk hubb tidigast kan vara igång under 2021 enligt vår bedömning. Det gör att vinsterna för kunder med en ny flyttprocess bör beräknas för minst 4 år vilket gör att värdet för kunderna är 1,3 miljarder SEK. Till det skall läggas dagens snabba teknikutveckling som innebär att det eventuellt inte är en hubb, som det tänks idag, som är den bästa lösningen när beslut om detta skall tas.
- En ny flyttprocess är initierad för att stärka kundernas ställning, skapa fler aktiva kunder och lösa de problem som finns med prisnivån på anvisningsavtal. Nivån på kundnyttan är så stor att den klarar att systemkostnaderna även om de skulle vara betydligt högre än de vi räknat med.

Detaljreglering av elhandeln ska undvikas

När det nu är beslutat att införa en centraliserad informationshanteringsmodell (hubb) i Sverige är det viktigt att den utformas så att den inte försvårar arbetet med den nordiska slutkundsmarknaden. OE anser att den nordiska slutkundsmarknaden bör införas som en tvåstegsmodell, där det första steget är att införa en ny flyttprocess där kunden har kontakt med elhandlaren.

OE menar att med den utformning som vi föreslagit så kommer elhandlarcentriska modellen med en faktura medföra en lösning som väl uppfyller NordREG:s sex krav på en nordisk slutkundsmarknad:

- Väl fungerande marknader – tydligt regelverk och elhandlarlicens
- Kundvänlig och förenklar för kunderna – kundanpassade fakturor
- Ökad konkurrens – fler aktiva kunder
- Ökad effektivitet – minimerar förändringar och skapar flexibilitet
- Överensstämmer med EU krav – inga särlösningar föreslås
- Neutralitet för elnäten – uppnås genom tydligt regelverk

För att det ska finnas några fördelar med en hubb för den nordiska slutkundsmarknaden måste man definiera en gemensam process för den nordiska elmarknaden.

OE vill i detta sammanhang framhålla att det är angeläget att den beslutade centrala hubben endast hanterar mätvärden och annan information som rör nätbolagen, medan andra uppgifter och data som är vitala för elhandelsbolagen och konkurrensen på elmarknaden hanteras på en lokal nivå.

Det är vidare viktigt att motverka detaljerade regler om utformningen av fakturor på elmarknaden som motverkar effektiva och kundanpassade lösningar och som kan komma i konflikt med avtalsfriheten.

Kredit och säkerhet mellan elhandel och elnät

Betalningar och kreditrisker mellan elnät och elhandlare

OE har arbetat med frågan om att hantera den förändrade kreditrisk för elnäten som uppstår när man inför den elhandlarcentriska modellen. OE:s bedömning är att risken för elnäten är mycket liten. Det finns redan idag incitament för oseriösa elhandlare genom ansvaret för att ta in energiskatten. Det avser betydligt större belopp, men vi har under de 20 år som gått sedan avregleringen, inte sett några fall där elhandlare satt det i system att skjuta på inbetalningarna av energiskatten. Det är därför inte motiverat med någon komplicerad lösning som fördyrar elen för kunderna eller skapar nya konkurrenshinder för elhandlare.

För att hantera frågan föreslår vi därför en lösning som tydliggör risken att en "oseriös" el-handlare kan förlora alla sina kunder. OE föreslår därför att det införs en **elhandlarlicens**, som ger Ei möjlighet att stänga av elhandlare som inte följer Ei:s regelverk, exempelvis avse-ende betalningar av elnätsavgifterna. Det blir ett incitament för elhandlarna och deras styrelser att försäkra sig om att bolagen har tillräcklig likviditet att hantera

betalningarna till elnäten enligt regelverket. En elhandlarlicens är även bra för att få en trygg och säker elmarknad med det de nya krav på processer som det ökade informationsutbytet kräver och för att kunna ta bort systemet med anvisningsleverantörer. Viktiga delar i ett nytt regelverk är:

- Att Sv Kraftnät får rollen att vara motpart för säkerheter mellan elhandlare och elnät enligt ett transparent regelverk
- Att säkerheter endast krävs för elhandlare med låg kreditrating
- Avstängning av elhandlare vid underlåtelse att betala nätavgifterna
- Att överlåta sina kunder till garantileverantören i det fall man förlorar sin elhandlarlicens

Finansiering av hubb

Oberoende Elhandlare menar att hubben är en del av infrastrukturen och föreslår att avgifterna för hubben tas ut av elnätsföretagen som har vinsterna av övergången till en elhandlarcentrisk modell.

Energiskatt hos elhandlaren

Riksdagen har beslutat att energiskatten flyttas från elhandlarna till elnätsföretagen. OE motsätter sig starkt detta. Ett skäl är att det är en del av harmoniseringen av den nordiska elmarknaden att elhandlarna ska hantera energiskatten.

I Norden har man kommit överens om att gå över till en elhandlarcentrisk modell. Det innebär att ansvaret för fakturering och den största delen av kundkontakten kommer hanteras av elhandlaren. Det är därför elhandlarna även i fortsättningen måste hantera energiskatten. Det är elhandlarna som har kundkontakten i den elhandlarcentrisk modellen och eftersom Sverige har en nedsättning av energiskatten för industrikunder så är det en viktig del i kundarbetet att sköta energiskatten.

Frågan har utretts inom NordREG samarbetet och elhandlarna har hanterat elskatten sedan avregleringen av elmarknaden 1996 och det har fungerat utmärkt för staten.

Även regeringens förslag att behålla en särskild skattenivå i Norrland talar för att elhandlaren även i fortsättningen ska hantera energiskatten. Med hänsyn till en kommande övergång till den elhandlarcentrisk modellen menar vi att det är klart olämpligt att hanteringen av energiskatten flyttas till elnätsbolagen som inte kommer att ha någon direktkontakt med elkunderna eller fakturera elkunderna. Elhandelsbolagen kommer att vara ansvariga för kundkontakterna och har fungerande system och rutiner för att hantera energiskatten.

Vi anser dock att regeringens förslag måste förändras för att fungera i praktiken.

Norrandsskatten

OE anser att elhandelsföretagen även i framtiden kan administrera den lägra energiskatten för hushåll i Norrland enligt dagens modell, men att skatteverket ska hantera nedsättningen till de företag i Norrland som ska ha lägre energiskatt.

Nedsättningen av energiskatten för hushållen berör 500 000 hushåll och det är en rimlig uppgift att elhandelsföretagen kan skilja hushåll och företagskunder från varandra. Det underlättar för hushållskunderna att de erhåller den lägre skatten direkt på elräkningen och att tar bort ett stort administrativt arbete för Skatteverket.

Nedsättningen av energiskatten för företag kräver däremot enligt SOU 2015:87 att Sverige kan garantera att stödet inte går till företag som är på obestånd. Det innebär att denna uppgift kräver tillgång till uppgifter som elhandelsföretagen inte har och inte heller är definierade. Regeringen har tidigare föreslagit att Skatteverket ska hantera skattenedsättningen till de 70 000 företag som är tillverkande industri och OE anser att de företag som ska erhålla en lägre Norrandsskatt ska hanteras på samma sätt.

Skatteverket kommer att bygga upp rutiner för att administrera skattenedsättningen och göra kontrollen om företagen är på obestånd och kan därmed använda dessa även för Norrandsföretagen.

4. Efterfrågeflexibilitet

Standardiserade timbaserade nätavgifter

OE föreslår att man inför en ny standard med timvisa nätavgifter i stället för effekttariffer. De uppgifter som nätbolagen skall lämna till elhandelsbolagen som underlag för en gemensam faktura i kundcentrisk elmarknad består av en fast del och en kWh del per anläggning. Nuläget i Sverige är att det är väldigt många olika typer av nättariffer och att behovet av olika typer av effekttariffer kommer att öka i framtiden. Vi menar därför att det viktigt att man väljer en flexibel lösning som medför så små förändringar som möjligt i förhållande till nuvarande ordning och som tål framtida förändringar utan att hela systemet måste ersättas med ett nytt. Det är också viktigt med en standardisering som underlättar införandet av elhandlarcentrisk modell. Av detta skäl föreslår vi att man väljer en hög upplösning på informationen, d.v.s. att nättariffens rörliga del utformas som timpriser. Vi anser även att Ei ska reglera hur stor den fasta delen maximalt får vara.

Timvisa nätavgifter istället för effekttariffer kommer underlätta för att öka kundernas efterfrågeelasticitet och därmed övergången till smarta hem och smarta nät.

Timvis mätning och avräkning av elanvändningen

OE anser att effektiviteten på elmarknaden förbättras avsevärt om alla elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar.

Schablonavräkning subventionerar bundna avtal, vilket minskar vinsten för kunden att styra sin förbrukning.

OE vill därför att alla kunder ska timmätas och timavräknas och ser att ett införande skulle kunna ske till 2020. I samband med övergången till månadsvis mätning installerades nya mätare i elnäten. En betydande andel av dessa mätare klarar även av att hantera timvis mätning. Vissa nätägare står idag inför att byta ut första generationens timmätare och det är därför viktigt att ett beslut om timmätning för alla tas 2016. Timmätning är en förutsättning för att marknaden för smarta hem ska kunna utvecklas och en del av infrastrukturen på en väl fungerande elmarknad.

Det första steget i timvis mätning för hushållskunder som infördes 2012 där kunden själv kan begära timvis mätning har många svagheter och en är att nätägarna får välja mellan två olika sätt att avräkna kunderna. OE önskar att det ändras så snart som möjligt och att dessa kunder avräknas per timme.

OE föreslår att timvis mätning och avräkning införs *för alla kunder* 2020. De nät som inte klarar detta bör ges möjlighet att begära anstånd.

Full separation av elnät och elhandel – även separation av namn

OE anser att det bästa sättet att säkerställa en effektiv konkurrens är att utforma regelverket så att elhandelsföretag inom integrerade elkonglomerat inte får några konkurrensfördelar i jämförelse med fristående elhandlare. Det är därför angeläget att det görs en fullständig separation mellan monopoldelen (nätet) och den konkurrensutsatta delen. Bildandet av Ellevio, som köpt Fortums nät är ett intressant exempel på en lösning som är en garanti mot korssubventionering.

Oberoende Elhandlare föreslår följande för att förbättra konkurrensen:

- Gör en fullständig separation mellan monopoldelen (nätet) och den konkurrensutsatta delen.
- För att motverka en hög marknadskoncentration och risk för konkurrensbegränsande samverkan ska kors- och samägande av elproduktions-anläggningar mellan konkurrerande företag förbjudas.
- Separation av namn på nätföretag och elföretag

Aggregatorer – vad är fördelarna med aggregatorer och behövs de på den nordiska elmarknaden?

Detta avsnitt kompletteras efter genomgång och diskussion på OE:s styrelsemöte måndagen den 11 september 2017.

5. Grossistmarknad

Energy only nordisk elmarknad med systempris- ingen kapacitetsmarknad

OE värnar den nordiska modellen med systempris och finansiellkontrakt som räknas av mot systempriset. Vi menar att den nordiska modellen skapar en stor finansiell elmarknad och är negativa till ett införande av finansiella transaktionsrättigheter (FTR) på den nordiska elmarknaden. Risken är att det skulle försämra likviditeten på EPAD – marknaden samt att stora vertikalt integrerade elföretag skulle använda FTR för handel över gränser mellan olika nationella marknader och vilket skulle öka andelen bilaterala avtal och minska omsättningen av elterminer på Nordpool. Vi anser vidare att den nordiska elmarknaden ska vara en "energy only"-marknad och att vi inte behöver någon kapacitetsmarknad. Vi menar att den nordiska modellen bör vara en del av nätkoden.

Då det gäller grossistmarknaden fungerar ordningen med prisområden relativt bra med EPAD-kontrakten för att hantera prisskillnaderna mot systempriset. OE anser dock att indelningen i prisområden måste ses över. Vår uppfattning är att prisområde 1 och 2 borde slås samman eftersom priserna med ytterst få undantag är samma i dessa två områden. På sikt bör målet vara att ha så få och stora prisområden som möjligt i Norden och dessa behöver inte följa de nationella gränserna. Finland har valt att inte dela upp marknaden utan hela landet är ett prisområde

OE föreslår därför att Svenska Kraftnät bör garantera överföringskapacitet i näten mellan olika prisområden för att skapa en bättre fungerande prisbildning på marknaden för EPAD-kontrakt. Det ger även SvK incitament att bygga bort flaskhalsar i stamnätet och kommer minska prisområdesskillnaderna till gagn för kunderna. Vi föreslår att SvK garanterar 95 % överföringskapacitet på mer än 24-timmarsbasis förslagsvis årsvis eller halvårsvis och motköper om den garanterade kapaciteten inte uppfylls.

Indelningen av Sverige i flera elområden har medfört problem med likviditeten på EPAD-marknaden, speciellt i elområde fyra OE föreslår därför att Svenska Kraftnät får i uppdrag att ställa ut och handla med EPAD-kontrakt.

Viktigt att det inte införs nya regler som försvårar konkurrensen på den svenska elmarknaden

Regelverket i EU har tidigare varit inriktat på att få en europeisk råkraftmarknad att fungera. Nu pågår ett arbete med att utveckla en europeisk slutkundsmarknad. OE anser att det är viktigt att reglerna då utformas så att de befrämjar marknadslösningar på en mer utvecklad elmarknad med fungerande råkraftmarknader och finansiella marknader för att hantera prisriskerna och inte utformas med utgångspunkt i marknader som till dominerande del präglas av bilaterala avtal. Det är därför angeläget att vi följer arbetet inom EU har en dialog med kommissionen i denna fråga.

Det är vidare viktigt att motverka detaljerade regler om utformningen av fakturor på elmarknaden som motverkar effektiva och kundanpassande lösningar och som också kan komma i konflikt med avtalsfriheten.

Oberoende Elhandlare anser att den finansiella elmarknaden, som är en grundförutsättning för konkurrens på elmarknaden, måste utvecklas så att den blir såväl konkurrensneutral som transparent och med en förbättrad likviditet även för längre kontrakt. En utvecklad finansiell elmarknad är en absolut förutsättning för att motverka oligopolsituationen inom elproduktion.

Ett alltmer omfattande regelverk för hantering av finansiella instrument på elmarknaden har medfört ökade krav på den finansiella elmarknaden som gör det allt svårare för en elhandlare att representera en slutkund. Oberoende Elhandlare arbetar aktivt för att motverka en sådan utveckling.

En väl fungerande finansiell marknadsplats är även av stor betydelse för de nya elproducenter som etablerar sig genom utbyggnaden av förnyelsebar energi. De behöver precis som kunderna en marknadsplats där förtroendet för prisbildningen är stort och där det sker en produktutveckling så att de kan hantera sina risker. De nya elproducenterna inom vindkraften kommer inte vara vertikalt integrerade och har därför ett större behov av marknadsplatsen än dagens elproducenter.

Det är därför angeläget att motverka ökade krav på den finansiella elmarknaden som gör det allt svårare för en elhandlare att representera en slutkund. En viktig fråga är att reglerna för råvaruderivat utformas på ett adekvat sätt för denna marknad och inte som för derivaten på bankmarknaden. Det är viktigt att företagen på energimarknaden i framtiden återigen får använda bankgarantier som säkerheter på den finansiella elmarknaden.

Oberoende Elhandlare föreslår därför:

- Den nordiska modellen med systempris och finansiella kontrakt som räknas av mot spotmarknaden ska accepteras av EU.
- Underlätta prisbildningen och aktörernas möjligheter att handla med EPAD-kontrakt genom att SvK garanterar överföringskapacitet mellan olika elområden. Det skapar även starkare incitament att SvK upprätthålla kapacitet än dagens system där SvK endast garanterar kapacitet för det kommande dygnet.
- SvK bör även ställa ut och handla med EPAD-kontrakt (tidigare CfD) för att öka likviditeten. Detta bör vara en del av nätkoden.
- Se över dagens prisområden i Sverige och Norden för att skapa större områden och därmed förbättra likviditeten och prisbildningen. Elområde 1 och 2 i Sverige kan slås ihop i ett första steg.
- Motverka ökade krav på den finansiella elmarknaden som gör det allt svårare för en elhandlare att representera en slutkund.

Konkurrensneutrala avgifter på Ei, SvK och Nord Pool Spot

Oberoende Elhandlare anser att utvecklingen av en gemensam nordisk slutkundsmarknad är ett väsentligt steg för att få en elmarknad med effektiv konkurrens och därmed motverka de vertikalt integrerade företagens dominans på marknaden. Det är i detta sammanhang viktigt att säkerställa att lagstiftningen harmoniseras i de nordiska länderna och att regelverket utformas så att det inte snedvrider konkurrensen. Det är av största vikt att oberoende elhandlare och aktörer som inte utgör en del av vertikalt integrerad kraftkoncern ges rimliga möjligheter att konkurrera på marknaden.

Detta motverkas om avgiftsstrukturen på spot- och balansmarknaden ger vertikalt integrerade företag fördelar i förhållande till en oberoende elhandlare eller energimäklare/portföljförvaltare vid upphandling för en större kund, som är beredd att bli aktör på spot- och balansmarknaden med eget balansansvar. En väsentlig förbättring i detta avseende var när genomförts är en-prissystemet på balanskraft infördes på förbrukningssidan. Detta medförde att de tidigare sammanlagringsvinsterna försvann och att riskerna för slutkunder på balansmarknaden minskades väsentligt.

Dessvärre finns det fortfarande inslag i avgiftsstrukturen som snedvrider konkurrensen till nackdel för oberoende aktörer på elmarknaden. Detta gäller i princip de fasta avgifterna på Nord Pool Spot och på Svenska Kraftnät, men dessa ligger i dag på en relativt låg nivå och utgör därför inte något större problem. Vad som har en mer påtagligt snedvridande effekt är Nord Pools omsättningsavgift. Den är i dag 0,045 Euro per MWh (varav handelsavgift 0,04 och clearingavgift 0,005). Ett vertikalt integrerat företag får en konkurrensfördel genom att det varken behöver sälja den produktionsvolym eller köpa den volym på spotmarknaden, som det skall leverera till en kund. Detta gäller i princip såväl aktörer som använder gross bidding som aktörer som nettar innan de handlar på spotmarknaden. Höjs omsättningsavgiften så förstärks denna snedvridning av konkurrensen och omvänt om den sänks så förbättras konkurrensen på marknaden.

OE:s förslag till lösning är att alla som förbrukar el och alla som producerar el betalar en omsättningsavgift till NPS. Detta kan lätt administreras via de balansansvariga på samma sätt som omsättningsavgifter till TSO idag administreras.

Fördelen med detta är att kostnaden för NPS:s verksamhet sprids på alla de som har nytta av den tjänst som NPS ger markanden, nämligen ett trovärdigt pris på kraft och ett maximalt resursutnyttjande alla årets timmar. Detta pris är lika värdefullt för de som idag handlar direkt på NPS som för de som idag handlar bilateralt, men i dagens läge är det bara de som handlar på NPS som finansierar verksamheten. Denna finansiering löser alla de konkurrensnackdelar som finns in dagens system och skulle dessutom troligen göra att betydligt större andel av förbrukning och produktion bjuds in till NPS utan att först nettas i vertikalt integrerade företag. Detta skulle ytterligare öka trovärdigheten för NPS. Omsättningsavgiften som i dag är 0,045 €/MWh skulle kunna mer än halveras.

OE anser det vidare att det angeläget att motverka kraftiga höjningar av SvK:s avgifter på kort tid. De senaste höjningarna genomfördes i augusti 2014 och i februari 2015: Från 2,0 till 2,8 SEK/MWh den 1 aug 2014 och från 2,8 till 4,0 SEK/MWh den 1 feb 2015. Konsekvensen av höjningarna i kronor blir påtaglig. Tillsammans innebär de båda höjningarna en överföring av ca 280 miljoner kronor per år från det svenska

elhandelskollektivet till SvK. Sammantaget innebär de två höjningarna en ökning av avgifterna med 100%.

OE är tveksam till principen att genomföra så kraftiga höjningar i två steg med bara ett halvårs mellanrum. Vidare anser vi att tidpunkten den 1 augusti är sällsynt illa vald med tanke på systemmässiga ändringar i prislelement inför fakturering, information till kunder och beredskap hos elhandelsföretagens kundtjänster. Traditionellt har SvK korrigerat sina avgifter runt årsskiftet eller i samband med "effektreservtid" okt/nov. Höjningarna har dessutom ofta varit rätt små, så det har gått att ignorera dem helt eller åtminstone kunna släpa några månader. Den totala höjningen på 2 SEK/MWh reducerar marginalerna avsevärt för elhandelsföretagen och motsvarar halva marginalen för flera elhandlare.

SvK har ändrat principen för avgiftsberäkningen. Motivet för avgiftshöjningarna är ökade kostnader för reserver, vilket rimligtvis borde ha gått på avgiften för effektreserven, samt önskan att få ett överskott i stället för ett underskott och förväntade ökade kostnader i framtiden. SvK har även flaggat för fortsatta höjningar. Det pågår en nordisk översyn av hur avgifterna ska sättas. I dag är det stora skillnader i förbrukningsavgifterna mellan de nordiska länderna.

Vi kan konstatera att det har varit en dålig framförhållning från SvK:s sida. För att elhandeln ska kunna hantera så kraftiga avgiftsökningar utan att det ska få en förödande effekt på resultatet, är en möjlig lösning att elavtalen skrivs så att dessa avgifter hanteras på samma sätt som skatthöjningar och kan vidare föras till kunderna.

Vi ser därför ett behov av att SvK bör agera med en bättre framförhållning och vi anser att det bör räcka med en avgiftshöjning per år. Vidare anser vi, att om en ändrad princip för avgiftsberäkningen genomförs, så ska en sådan avgiftshöjning om den blir kraftig fördelas på flera perioder. Till sist efterlyser vi en harmonisering av de nordiska förbrukningsavgifterna.

OE önskar därför att departementet ger SvK i uppdrag att analysera kostnadsutvecklingen som lett fram till fördubblingen av förbrukningsavgifterna. Det är viktigt att identifiera vilka förändringar som kan göras för att sänka kostnaderna och förhindra fortsatta kraftiga höjningar av förbrukningsavgifterna. Åtgärderna kan tex vara utreda möjligheterna att öka konkurrensutsättningen vid inköp av reglerkapacitet. Det är viktigt att detta sker som en transparent utredning, för att fortsätta arbetet med att stärka förtroendet för elmarknaden, då påverkan på elmarknadens aktörer och elkunderna är stor.

OE önskar även att SvK får i uppdrag att hantera avgiftshöjningar på ett likartat sätt som andra affärsverk. Vad vi förstår måste t.ex. Trafikverket publicera avgifterna för 2017 i december 2015. Vi tycker vidare att det vore bra SvK om arbetade med och publicera någon form av rullande prognos för framtida avgiftsförändringar, så att det blir mera förutsägbart. Det bör även införas begränsningar för hur stora höjningar man får göra per år.

Även avgiften för att finansiera REMIT har utformats på ett sådant sätt att den får en snedvridande effekt på konkurrensen. Den baseras på omsättning på Nord Pool Spot för den fysiska handeln av el respektive på Nasdaq OMX för den finansiella handeln. I likhet med resonemanget för omsättningsavgiften för Nord Pool Spot så gäller att alla som på något sätt köper eller säljer el på den svenska elmarknaden har nytta av prisbildning och priser på dessa marknadsplatser, medan avgifterna endast belastar de aktörer som är

direkt aktiva på dessa marknadsplatser. Vi föreslår därför att avgifterna för REMIT istället tas ut på motsvarande sätt som vi föreslagit för Nord Pool Spots omsättningsavgift, d.v.s. som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.

Oberoende Elhandlare föreslår därför:

- Ändra finansieringen av Nord Pool Spot så att avgiften tas ut av alla som säljer eller köper el på samma sätt som man finansierar stamnätet.
- Motverka att Svenska Kraftnät ändrar avgiftsprinciperna och genomför kraftiga höjningar på kort tid och vid flera tillfällen under ett år.
- Att avgifterna för REMIT tas ut på motsvarande sätt som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.
- Att SvK får ett uppdrag att förbättra sin upphandling av de avtal de använder för att upprätthålla balansen i näten. OE önskar att departementet ger SvK i uppdrag att analysera kostnadsutvecklingen som lett fram till fördubblingen av förbrukningsavgifterna. Det är viktigt att identifiera vilka förändringar som kan göras för att sänka kostnaderna och förhindra fortsatta kraftiga höjningar av förbrukningsavgifterna.

6. Stödsystem (Marknadsbaserade stödsystem)

Oberoende Elhandlare är mycket positiva till elcertifikatsystemet som ett marknadsbaserat stödsystem som fungerar väl ihop med den marknadsmodell vi har idag och lika bra när vi om några år övergår till en elhandlarcentrisk modell.

Elcertifikatsystemet har i EU, IEA och Nordiska Rådets utvärderingar fått mycket bra kritik för att vara ett kostnadseffektivt stödsystem som lyckats skapa en betydande utbyggnad av den förnybara energin. Det är ett marknadsbaserat system, som trots att det är relativt små volymer som omsätts har en tillfredsställande prisbildning. Att det finansieras direkt av elkunderna genom att elhandlarna är kvotpliktiga, och inte ingår i statsbudgeten, leder till en ökad stabilitet och långsiktighet som är viktigt för en marknadsbaserat system.

OE:s bedömning är att det kommer krävas stödsystem för förnybar energi även för perioden 2020 till 2030 för att nå de mål som EU satt upp. Vi anser att det bästa alternativet är att fortsätta med elcertifikatsystemet om Sverige ska ha ett sröd till förnybart efter 2020 även om Norge väljer att inte vara med efter 2020. Vi ser det som viktigt att Sverige som är grundare av systemet och erfarenhet av det sedan 2003 tar initiativ till att få med Finland och Danmark som visat intressen för elcertifikat. Det är därför bra om Energimyndigheten redan under sitt eget utredningsarbete samråder med dessa länder för att skapa förutsättningar för ett gemensamt system från 2020.

Det är viktigt med likviditeten på marknaden för elcertifikat och det är därför betydligt bättre att fortsätta med dagens system än att starta något nytt efter 2020. I annat fall försämras de nya elproducenternas möjligheter att finansiera sina investeringar. En fungerande marknad för elcertifikat kommer med största sannolikhet att underlätta för mindre och nya aktörer att komma in på elmarknaden som elproducenter

OE menar vidare att det är viktigt att spelreglerna för elcertifikaten, vare sig det gäller bränslen eller andra avgörande kriterier, inte ändras kortsiktigt utan får gälla under längre perioder för att möjliggöra för en långsiktighet hos dem som ska investera i ny miljövänlig elproduktion. De förändringar som vi föreslår för kontrollstation för 2017 bör därför vara med även i regelverket efter 2020. Vi avråder också från att göra förändringar av målet som sätts för 2030 under perioden. Det skapar en osäkerhet hos aktörerna, både elhandlare och de som bygger förnybar energi.

OE vill även framhålla att den förnybara elproduktion som elcertifikaten tillför har andra produktionskostnader än den existerande elproduktionen och därmed kommer bjudas in till Nordpool efter en annan utbudskurva. Det kommer att göra att spotmarknaden fungerar bättre tack vare elcertifikaten. Det är också troligt att det blir nya aktörer som bygger en stor del av den nya elproduktionen vilket även det är positivt för konkurrensen.

Oberoende Elhandlare anser därför att det är av största vikt att Sverige sätter nya mål för 2030 i god tid före 2020 och att man tar fram regelverket för perioden efter 2020.

Förslaget innebär ett tydligare steg mot att förnybart på sikt skall klara sig på marknadens villkor, utan extra stöd. Nedtrappningen ger incitament att investera tidigt, men nedtrappningen borde samtidigt även sätta press på aktörerna att minska kostnaderna per producerad MWh. Det finns därför god anledning att tro att teknikutvecklingen fortsätter att göra de förnybara kraftslagen billigare och att det i sig innebär att de senare investeringarna kompenseras av lägre investeringskostnader.

OE anser inte att man ska ta in effektfrågan i ett reviderat elcertifikatsystem, det löses bäst genom en övergång till timmätning och andra åtgärder som EI arbetar med för att skapa ökad efterfrågefleksibilitet. Dessutom har regeringen nyligen förlängt effektreserven som SvK svarar för till 2025.

Kommentarer kring förändringar inför kontrollstationen 2017.

1. Justering av kvotkurvan

OE är positiva till att justera kvotpliktskurvan årligen för att elanvändningen eller att utbyggnadstakten avviker från prognosticerat. I och med att kvoterna är lagstadgade och kräver riksdagsomröstning blir en teknisk justering en politisk fråga vilket skapar en osäkerhet som påverkar prisbildningen negativt. Vi anser därför att kvoterna inte ska vara lagstadgade utan att Energimyndigheten själva skall kunna hantera tekniska justeringar som syftar till att säkerställa att vi når beslutade mål. Det är viktigt att det endast är tekniska justeringar som myndigheten ska kunna göra enligt den modell som togs fram för kontrollstationen för 2015.

2. Tidpunkt för godkännande av anläggningar

I dagens regelverk saknas en stoppregel när man uppnått målet 28.4 TWh. Det är avgörande för prisbildningen långsiktigt att man säkerställer hur och när nya anläggningar inte längre kan godkännas för elcert. Det krävs en volymstoppregel och

inte endast ett sista datum för godkännande som i Norge. Vårt förslag är att man även inför en bortre tidsgräns som dock kan samordnas med Norges stoppdatum. Regelverket bör innebära att en begränsning för godkännande kan inträffa när målsättningen är uppnådd, oavsett om det sker före eller efter 2020. Samma stoppregel måste införas för det mål som sätts upp för 2030.

7. Mikroproduktion och kundens val av el

Mikroproducenter

Oberoende Elhandlare verkar för konkurrensneutrala villkor för alla aktörer oberoende av om man är producent, elhandlare eller slutkund. Det är viktigt att underlätta etableringen för nya aktörer och producenter på elmarknaden för att ytterligare förbättra konkurrensen.

Det är därför viktigt att även underlätta för kunder att producera el för egen användning - mikroproducenter och för större nya elproducenter där elcertifikat viktiga för att skapa incitament att bygga förnyelsebar el.

OE föreslår att mikroproducenter får en en-kontakt modell i analogi med vad vi förordar för slutkunderna. Dessa små producenter skall kunna vända sig till alla elhandelsföretag på den nordiska elmarknaden och sälja ett eventuellt elöverskott till något av dessa oberoende av var de bor och således inte vara beroende av något elbolag som nätbolaget väljer.

Vi anser att det är viktigt att underlätta så att elkunderna stimuleras till att vara aktiva kunder. Det innebär att det är viktigt att skapa ekonomiska incitament för att energieffektivisera, flytta sin förbrukning till timmar med lägre effektbehov och att investera i elproduktion för att täcka sin egen förbrukning. Det är samtidigt viktigt att göra detta inom ramen för hur mätning, rapportering och avräkning av el fungerar idag, för att inte skapa extra administration hos aktörerna.

OE föreslår därför att man underlättar för mikroproducenter att skattereduktion som görs för att stimulera mikroproducenter redovisas direkt på fakturan och inte samband med inkomstdeklaration.

Oberoende Elhandlare föreslår att:

- skattereduktion för mikroproduktion ska göras på elräkningen
- energiskattelagstiftning reformeras så att det blir ett tydligt regelverk för egenproducenter av el
- energiskattereduktion för förnybar mikroproduktion bör ges till alla elkunder, d.v.s. även de som bygger tillsammans i andelsföreningar.

- Underlätta för mikroproducenter genom att införa en enkontaktmodell analog med den som vi driver för slutkunder.

Kundens val av el

Ursprungsgarantier

Miljöfrågorna är i dag mer än någonsin i fokus i samhällsdebatten och energipolitiken. Det är därför viktigt att elanvändarna skall kunna göra val så att de påverkar energiförsörjningen på ett sätt så att det gynnar miljön.

OE anser att det regelverk för ursprungsgarantier som infört i Sverige 2010 är bra och förhindrar dubbel försäljning av produktion och ger förutsättningar för att på ett tillförlitligt sätt fastställa produktionsmixen på en viss elmarknad. Vi menar vidare att det är viktigt för att få en fungerande nordisk och europeisk elmarknad att ursprungsgarantierna utformas enligt EU:s standard (Guaranties of Origin - GoO:s).

Ursprungsmärkning av el

När det gäller beräkningen av ursprunget för den el som inte säljs med ursprungsgarantier anser OE att det ska vara sammansättning på den el som bjuds in på Nord Pool (exkl. de volymer som handlats med ursprungsmärkning på den finansiella marknaden) som används. Detta kräver att en rapportering till en myndighet som årligen fastställer den omärkta elens ursprungsmärkning. OE anser att det regelverk som Ei tagit fram är bra då Ei årligen tar fram den omärkta elen sammansättning på nordisk basis. Ei:s regelverk har dock en brist när det är utformat så att elbolagen endast behöver redovisa sammansättningen av företagets totala el och inte den el som kunden köper. Föreskrifterna bör också innehålla regler om att information om ursprungsmärkningen måste finnas med på varje faktura, d.v.s. både för den el som säljs med ursprungsgarantier elen och för den el som säljs utan några garantier (residualen).

En gemensam nordisk slutkundsmarknad aktualiserar frågan om att utforma systemet för ursprungsmärkning så att det blir transparent och konsistent och jämförbart mellan länderna i Norden och ett myndighetsansvar för att ursprungsmärkningen baseras på ursprungsgarantier för all elproduktion i Norden.

Sammanfattningsvis anser Oberoende Elhandlare att:

- Ursprungsmärkningen av el till kund skall omfatta all produktion av el och baseras elektroniska finansiella kontrakt.
- Informationen på kundens faktura ska avse det elavtal som kunden har inte företagets elmix.
- NordREG bör utse en myndighet att ta ansvaret för ursprungsmärkningen på en gemensam nordisk slutkundsmarknad,

